

AVİM
AVRASYA İNCELEMELERİ MERKEZİ
CENTER FOR EURASIAN STUDIES

AVRASYA
İNCELEMELERİ
MERKEZİ
CENTER FOR
EURASIAN STUDIES

IRAK'LA YENİ SAYFA

-

19.08.2016

Milliyet, 18 Ağustos 2016

Ankara; İsrail ve Rusyanın ardından Irak'la da ilişkilerin düzelmesi için adım atıyor. Al Jazeera'ye konuşan Irakın Ankara Büyükelçisi El Alawi, Başika krizinin çözümü için yapılan görüşmelerde ilerleme sağlandığını, yakında iki ülke arası üst düzey ziyaretlerin yeniden başlayacağını söyledi.

Türkiye ve Irak arasında yaşanan gerginlik sebebiyle beş ay bekledikten sonra ataması yapılan, Mayıs ayında göreve başlayan Irakın yeni Ankara Büyükelçisi Hisham Ali Akbar İbrahim El Alawi, Al Jazeera Türk'ten Ece Göksedef'e konuştu.

Irak-Türkiye ilişkilerinin yeni bir döneme girdiğini ve ziyaretlerin yeniden başlayacağını anlatan Büyükelçi, Türkiyenin Basradaki Başkonsolosluğunun yeniden açılacağını ve Necefte de yeni bir başkonsolosluk açılması için görüşmelerin yapıldığını söyledi. Nihai hedef, iki ülke arasındaki ticaret hacmini artırmak; askeri alanda ve istihbarat alanında işbirliğine gitmek.

Ancak bunlar için öncelikle Başika krizinin çözülmesi gerekiyor. Büyükelçi El Alawi, krizin çözümü için atılacak adımların görüşüldüğünü ve olumlu gelişmeler olduğunu söyledi.

2014 sonuna doğru, Başbakan İbadinin yeni hükümeti kurması sonrası Türkiye-Irak ilişkileri normalleşme yoluna girmişti, karşılıklı ziyaretler sıklaşmış, Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyi (YDİK) toplantısı 2014 sonunda Ankarada beş yıl aranın ardından yapılabildi. Temmuz 2015te Dışişleri Bakanı Caferi son kez Ankaradaydı. Ancak o tarihten bugüne iki ülke arasında üst düzey bir ziyaret yapılmadı. Başika krizi çıktı. Musul operasyonuna Türk askerinin olası bir dahli için Irak Başbakanı İbadi çok sert açıklamalar yaptı yakın zamanda. Ama 15 Temmuz sonrası Caferi Çavuşoğlunu arayarak seçilmiş hükümetin yanında olduğunu söyledi. Bu telefon görüşmesini bir yumuşama adımı olarak görebilir miyiz? İki ülkenin ilişkilerinde bir değişim bekleyebilir miyiz önümüzdeki dönemde?

İki ülke de, Türk ve Irak hükümetleri de ilişkilere çok önem veriyor. İki ülkenin ortaklaştığı birçok konu olduğu gibi, son yıllarda ilişkilerin soğumasına yol açan bazı farklılıkları da var. Ekonomik ve siyasi ilişkilerimizi geliştirecek daha olumlu bir atmosfere sahip olmak için bu farklılıklar üzerine çalışıyoruz. İkili ticaret hacmimizdeki düşüş bizi endişelendiriyor. Bunun bazı sebepleri var. Biri ilişkilerdeki gerilim ve görüş farklılıkları. Buna ek olarak petrol fiyatlarındaki büyük düşüş de sebeplerden biri. Bir de Irakın DAEŞle mücadele için savunma masraflarının artmış olması var.

İlişkilerin geleceğiyle ilgili bir hayli iyimserim. Yüksek düzeyli bazı toplantılar, görüşmeler yapılıyor bile şu an. Aynı zamanda sorunlarımızı çözer çözmez, stratejik işbirliğimiz için Yüksek Düzeyli İşbirliği Konseyinin bir sonraki toplantısı için hazırlıklara başlayacağız. Bir sonraki toplantıyı 2016 sonunda ya da gelecek yılın başında Bağdatta yapmayı planlıyoruz.

Bu toplantı çok önemli olacak. İki ülke için önemli olan kilit meselelere odaklanabileceğiz. Sonuçta ticaret hacmimiz de artacaktır. 2013 sonunda gördüğümüz rakamlara, belki daha da üzerine çıkılabilir.

İlişkilerdeki bu pozitif dönüşümün sebebi nedir? Sadece ticaret rakamlarının düşmesi kaygısı mı, yoksa son dönemde bölgede yaşananlar da bu değişimde etkili oldu mu?

Birkaç şeyin bir araya gelmesi aslında. İki ülke Başbakanlıkları ve Dışişleri Bakanlığından yetkililer, Başika Kampındaki Türk askeri varlığı başta olmak üzere en önemli sorunların çözümü için bir süredir görüşüyorlar. Bazı ilerlemeler sağlandı. Yakında bu sorunu bizim için tatmin edici bir şekilde çözecek bir uzlaşmaya varacağımız konusunda umutluyum.

Buna ek olarak, özellikle bölgemizin bulunduğu bu durumda askeri ve güvenlik işbirliğini, istihbarat paylaşımında yapılacak işbirliğini artırma ihtiyacı var. Bu kesinlikle iki ülkenin de yararına olur.

Ticaret seviyelerinin yükselmesi için hükümet organlarıyla ve özel sektörle daha yoğun şekilde çalışmak gerektiğine de samimi olarak inanıyoruz. Son iki buçuk aydır bununla ilgili görüşmeler yapıyorum. İstanbula, Gaziantepe gittim. Ticaret Odası yetkilileriyle görüştüm. İlk Irak-Türk İş ve Ticaret Yatırımı toplantısının yapılması için çalışıyorum. Biri Gaziantep'te, biri İstanbul'da olacak. Ekimin ikinci yarısında bunu da yapmayı planlıyoruz.

Gelecek hafta İzmir Uluslararası Fuarına katılmak için de Iraktan bir delegasyon gelecek. Bu delegasyona Planlama Bakanı ve Ticaret Bakanımız liderlik edecek.

Basrada bazı sorunlar sebebiyle çalışmalarına ara verilen Başkonsolosluk da bu süreçte yeniden

açılabilir. Aynı zamanda, Ankaranın eskiden beri istediği Necefte bir başkonsolosluk açılması için de yapıcı görüşmelerimiz sürüyor.

Cumhurbaşkanı Erdoğan geçen hafta St Petersburgdaydı, Putin ile görüştü ve Türk-Rus ilişkileri normalleşme sürecine girdi. Ardından İran Dışişleri Bakanı Zarif Ankaraya geldi. Tüm bunların Irak-Türkiye ilişkilerindeki olumlu gelişmeye bir katkısı oldu mu?

Bildiğiniz gibi Irak ve Türk hükümetleri arasındaki en önemli farklılık, Suriyedeki durumla ilgiliydi. Hepimiz yıkımdan, yüzbinlerce kişinin ölümünden, milyonlarca mülteciye duyduğumuz endişeyi dile getirdik. Bölgedeki ve uluslararası alandaki anahtar rolde bulunan aktörlerin işbirliğine gitmesi, krizin çözümüne çok büyük katkı sağlayacaktır.

Dolayısıyla, Cumhurbaşkanı Erdoğanın Rusyaya gidişi ve İran Dışişleri Bakanının Türkiyeye gelişini biz olumlu gelişmeler olarak izledik. Çünkü bu bizi çözüme götürebilir.

Bu üç ülkenin Suriye konusunda en önemli ortak zemini, ülkenin toprak bütünlüğü. Irakın da bunu desteklediğini biliyoruz.

Bu kesinlikle desteklediğimiz bir şey. Birlikte daha aktif şekilde çalışmanın terörle mücadele açısından çok önemli olduğunun da farkındayız. Sadece Irak, İran, Türkiye için değil bölgedeki ve daha da geniş alandaki tüm ülkeler için çok önemli.

15 Temmuz gecesine dönmek istiyorum. O gece Türkiyede olanlar Bağdatta nasıl izlendi? Tespitleriniz ne oldu?

15 Temmuz gecesi ben İstanbuldaydım. İlk birkaç saat durum belirsizdi. Ne olacağından emin değildik, ama endişeliydik. Başbakan İbadiden neler olduğuna dair telefonlar aldım. İlgili diplomatlar da aradı. Çok hızlı bir şekilde darbenin başarılı olmayacağı ortaya çıktı. Türk halkının çoğunluğunun nasıl hareket ettiğinden çok etkilendik. Demokratik sistemi korumak için siyasi partilerin bir araya gelebilmesi de bizi çok etkiledi. Bu doğru yaklaşımdı.

Yeni Irak da demokratik ilkelere bağlı olarak kuruldu. Bunun bölgedeki tüm ülkeler için geçerli olmasını arzuluyoruz. Bunu da açıkça belirttik, Irak Dışişleri Bakanı Türk mevkidaşını arayıp Seçilmiş Türk hükümetine desteğini belirtti. Irak hükümetinin Türk hükümetiyle olan çalışmalarına devam etme arzusunu da tekrarladı.

Durumun belirsiz olduğu ilk birkaç saat değerlendirmeniz, beklentiniz neydi?

Türkiye, Irak için çok önemli bir ortak. Bu sebeple durumdan çok endişeliydik. Askeri darbenin muhtemel olumsuz sonuçlarından da endişelendik. Sadece istikrar değil, komşularıyla ilişkilerinin etkilenmesinden de korktuk. Herhangi bir askeri darbeyi desteklemiyoruz. Türkiyede yaşanan daha önceki askeri darbelerin de çok olumsuz sonuçları olduğunu biliyoruz.

TÜRK ASKERİNİN ÇEKİLMESİNİ İSTİYORUZ

Başika Kampına dönelim * Bu krizin çözümünün ilişkilerin olumlu yönde seyretmesi için önemli olduğunu vurguladınız, çözüm için ilerleme sağlandığını söylüyorsunuz. Bağdatın Başika konusundaki beklentisi, talebi nedir? Türk askerinin tamamen çekilmesi mi?

Bunu daha önce de gayet açık şekilde söylemiştik. Geçen yıl Aralık ayında sorun ortaya çıktığından bu yana Dışişleri Bakanı ve Başbakanımız tarafından dile getirildi. Biz bunun Irakın egemenlik haklarının ihlâli olduğunu düşünüyoruz. Bu sorunun olabildiğince hızlı çözülmesinin iki ülkenin de yararına olacağına inanıyoruz.

Türkiyenin DAEŞle savaşımıza yapacağı her türlü desteği memnuniyetle karşılıyoruz. Bu değişik şekillerde; örneğin Irak Ordusuna eğitim, danışmanlık, askeri malzeme yardımı şeklinde olabilir. Türkiye önemli bir NATO ülkesi. Uluslararası koalisyon da bize hava bombardımanı ile çok destek oluyor. Bunları Türk yetkililerle görüşüyoruz. Ama öncesinde, bunun için gerekli olumlu atmosferi yakalamak için Başika krizinin bir an önce çözmeliyiz.

Bu sorun, iki ülke ilişkilerinin gerilmesine yol açan en önemli faktördü. Bu sorunun Irak merkezi hükümetini tatmin edecek şekilde çözülmesinin, iki ülkenin ihtiyacı olan pozitif ortamın sağlanması ve işbirliği sağlanması için şart olduğunu Türk yetkililere çeşitli şekillerde ilettik.

Türk askerinin Başikadan çekilmesini mi istiyorsunuz?

Başikadaki Türk askerleri Ninovanın eski Valisi Nuceyfinin birlikleri için orada. İnsanlar bu durumdan mutsuz. Bu hikayenin bir tarafı.

Sıklıkla dile getirdiğimiz diğer önemli nokta, DAEŞle savaşımızda bize katkı sağlayacak her ülke Irak merkezi hükümetiyle bunu koordine etmek durumunda. Egemenlik ve güvenlik meseleleri merkezi hükümetin yetki alanıdır, bölgesel hükümetlerin ya da Kürdistan Bölgesel Yönetiminin değil. ABD ile, İran ile, Kanada ve Avrupa ülkeleriyle olan şey buydu. Türkiye dâhil her ülkenin yapacağı her türlü katkıyı memnuniyetle karşılıyoruz ama bu merkezi hükümet aracılığıyla

yapılmalı. Irak yetkilileriyle resmi görüşmeler yapılmalı, rolleri ne olacak, ne kadar kalacaklar, yapacakları katkı tartışılmalı. Nereye gidecekler ve sayıları ne olacak, bu konularda öncesinde uzlaşmalıyız.

Bu durumda Türk askeri, Irak merkezi hükümetiyle anlaşığı takdirde Başıkada da kalabilir, Peşmergeye destek de verebilir.

Kime nerede destek verdiği önemli değil. Irak toprağına girecek olan yabancı askeri eğitimler veya danışmanlar, Irak merkezi hükümetiyle daha önce yaptıkları anlaşma çerçevesinde bunu yapabilirler.

YABANCI ASKERLERİN SAHADA OLMASINA GEREK YOK

Uzun zamandır konuşulan Musul operasyonu başladı. Başlamasının bu kadar uzun sürmesinde sorun, operasyonu kimin yürüteceğı ve başarılı olursa sonrasında kontrolün kimde olacağıydı. ABD, Suriyede PYDyi desteklerken burada da Peşmergeyi destekliyor. Irak Ordusu bu operasyona ne kadar dâhil olacak?

Musulun hassasiyetlerini dikkate aldığınızda, şehri Irak Güvenlik Güçleri ve yerli silahlı birliklerin özgürleştirmesinin, gerçekten Musulda ve çevresinde yaşayan insanların yararına olacağına inanıyoruz. Musulda Araplar, Kürtler, Türkmenler, Müslümanlar, Hristiyanlar, Ezidiler ve başka birçok azınlık grup var. Anbar ve Selahaddin gibi bölgelerde edindiğimiz deneyime göre en iyi formül, Irak ordusunu ve polisini bölgedeki Halk Seferberlik Birlikleri ile koordine olarak desteklemektir. Ve yerel halkı ikna edip onlarla birlikte bir plan yapmak...

Yabancı askerlerin sahada olmasına gerek yok diye düşünüyoruz. Daha önce söylediğim hava bombardımanı, eğitim, istihbarat paylaşımı, danışman, malzeme gibi destekleri memnuniyetle karşılıyoruz. Ama yabancı askerler, operasyon bittikten sonra bölgede gerilime yol açar.

Musul çevresinde birkaç gün önce başlayan operasyonun önemli bir kısmını Peşmerge yürütüyor.

Onlar Musul operasyonunu yürütmüyor, onlar sadece Musul dışındaki kasaba ve ilçelerde katkıda bulunuyor. Ama asıl operasyona biz Güneyde başladık, burada katkıları en alt düzeyde.

Kerkükte bazı bölgeleri Peşmerge IŞİDden temizledi ve kontrolü de ele geçirdi. Musulda da

Peşmergenin savaştığı bölgelerde aynı şey olmayacak mı?

Musul, Kürdistan Bölgesel Yönetiminin bir parçası değil. Şehri ve çevresini DAEŞten temizlemenin yolları var elbette ama asıl önemli olan sonrasında ne olacağı. Merkezi hükümet sadece Kürdistan Bölgesel Yönetimi ile değil diğer yerel aktörlerle de temas halinde. Operasyonun başarılı olmasının ardından ortaya çıkabilecek gerilimi azaltmak için, bu yerel aktörlerle iletişim halinde olmak çok önemli.

Biz hem operasyon yürütülürken, hem sonrasında diğer vilayetlerdeki uygulamayı tekrarlayacağız. Anbarda yerel halkla işbirliği yaptık, bölgesel yönetimi devreye soktuk ve operasyon sonrasına hazırlandık. Çünkü DAEŞ yolları, evleri, altyapıyı yok ediyor. Bunları yeniden inşa etmek ve insanların güvenle evlerine dönmesi için bu şekilde çalıştık.

Brett McGurkün Bağdat ve Erbil ziyaretlerinden sonra Musul operasyonu başladı. Ziyaretlerde operasyon sonrasında ne olacağı gündeme geldi mi? Son aşamada Musul merkezine girecek olan güç Irak ordusu mu olacak?

Gerilimi azaltmak ve Erbil ile Bağdat arasındaki farkları ortaya koymak açısından ABDnin büyük katkısı oluyor. Musulun özgürleştirilmesini en kısa zamanda görmek için sabırsızlanıyorlar. Bu yıl bitmeden operasyonun biteceğini düşünüyoruz.

Musul merkeze Irak ordusu girecek, polis de destek verecek. Yerel halkın da desteğini almayı umuyoruz.

Ama merkezi hükümetle yerel halk arasında sorunlar var. Anbarı örnek alacağız diyorsunuz ama orada da sorunlar yaşanmıştı. Bu sorunların çözümü için bir şey yapılacak mı?

Musulda da, Anbarda da bazı bireylerin olumsuz söylemleri olabilir ama asıl önemli olan halkın bundan memnun olması. Halk bölgenin DAEŞten temizlenmesinden, evlerine dönmekten dolayı mutlu. İlk aşama bu. Musulda da halk bunu bekliyor.

ABD BİZİMLE BAĞLANTI KURDU

ABD, tam da Barzaninin muhalefet karşısında zor durumda kaldığı bir dönemde Erbil hükümeti ile askeri mutabakata imza attı. Bu durum sizi rahatsız etti mi?

Burada bir sorun görmüyoruz. Çünkü bu merkezi hükümete danışarak, bizimle de bağlantı sağlanarak yapıldı. Bu konular düzenli olarak görüşüldü. Sahada atılan adımlar, merkezi hükümete ciddi şekilde danışıldıktan sonra atılıyor. Bu çok önemli çünkü diğer ülkelerin de aynı şekilde davranmasını bekliyoruz. vashington ile Erbil arasındaki anlaşmanın ne olduğunu biliyoruz, bu sebeple rahatsızlık duymuyoruz.

Bir de iki ülke arasında PKK konusu var. PKK'nın eline geçen ABD yapımı silahlar olduğu haberlerinin ardından Nisan ayında, ABD'nin Ankara Büyükelçisi John Bass gazetecilere yaptığı açıklamada, bu silahların ABD'nin Irak ordusuna verdiği silahlar olduğunu söyledi. Irak ordusuna verilen bu silahlar nasıl PKK'nın eline geçti?

Bu bilginin doğru olduğuna emin misiniz?

John Bassin gazetecilere yaptığı açıklama bu şekilde.

Benim bildiğim kadarıyla Irak ordusunun PKK'nın silahlanmasına bir katkıda bulunması söz konusu değil, böyle bir kanıt yok. PKK'nın silah ele geçirmek için kendi yolları, farklı kaynakları var, on yıllardır bunu yapıyorlar. Irakın kuzeyindeki varlıkları 1980lerde başladı, 1990larda yoğunlaştı.

Merkezi hükümetin bu bölgedeki kontrolü mükemmel değil. PKK veya başka silahlı grupların toprağımızda olması ne bize ne komşularımıza fayda getirir. Bunu desteklemediğimizi açıkça söylüyoruz. Türk yetkililere de bunu söyledik, PKK'nın ortaya çıkardığı tehdidin farkındayız. Ama geçmişte olan şey bizim kontrolümüz dışında gelişti. İki ülke bu sorunun çözümü için birlikte çalışmalı.

Terörist gruplarla mücadele için iki ülkenin ilgili kurumları bu konuları görüşmeli, asker, güvenlik ve istihbarat alanlarında işbirliği yapmalı.

Kaynak/Source: